



НОВІТНЄ БАЧЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Війна Росії проти України, розпочата 24 лютого 2022 р. є цивілізаційним протистоянням. Україна формує свою європейську цивілізаційну суб'єктність, а Росія намагається повернути її у минуле століття.

Колективна монографія “Оцінка інтеграції України до європейського економічного простору” за загальною редакцією доктора економічних наук, професора, завідувачки сектору міжнародних фінансових досліджень ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України” О.О. Борзенко¹ присвячена вивченню конвергенційно-дивергенційних процесів у ході європейської інтеграції України, а також з'ясуванню шляхів і механізмів державної політики регулювання цих процесів. За підсумками досліджень авторському колективу вдалося підготувати системну, методологічно виважену, статистично і модельно аргументовану наукову працю, що залишається актуальною навіть у жорстких умовах шокуючого впливу російської воєнної агресії проти України на соціально-економічні та інтеграційні процеси.

У матеріалах учасників авторського колективу порушуються актуальні проблеми соціально-економічної дивергенції України та країн Європейського Союзу, упровадження підходів державної політики, спрямованої на стимулювання їх конвергенційної взаємодії, з'ясування “вікна можливостей” для прискорення європейської інтеграції української економіки, усунення бар'єрів і завбачення ризиків, що виникають на цьому шляху в умовах сьогодення. Значну увагу авторами приділено розкриттю інституційного базису та інструментам подолання дивергенції економік України та ЄС, зокрема, визначенню характеру та форм наявних інституційних перешкод, необхідних інституційних трансформацій у подоланні дивергенційних тенденцій українсько-європейської економічної взаємодії.

Науковий інтерес становить зроблене дослідниками розкриття змісту відносин “центр – периферія” у державній проконвергенційній політиці, а також аналітичне оцінювання явища “фіаско ринку” й ефективності ринкових відносин як детермінант сучасних процесів міжкrajнної та міжрегіональної конвергенції/дивергенції. Теоретичне підґрунтя економічної науки було розширене авторами завдяки обґрунтуванню та розкриттю у конвергенційно-дивергенційному контексті таких явищ, як ігноруван-

¹ Оцінка інтеграції України до європейського економічного простору: колективна монографія / за заг. ред. О.О. Борзенко. Київ: НАН України, ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, 2021. 486 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/%D0%9E%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%BE-%D0%95%D0%95%D0%9F-2.pdf>

© Чукаєва І.К., 2022

ня ринком зовнішніх ефектів; незалежність ринку у виробництві суспільних благ; надлишкова концентрація та монополізація виробництва; макроекономічна нестабільність; байдужість ринку до проблем соціальної справедливості; диференціація регіонів; необхідність відстоювання національних інтересів країн-партнерів у взаємодії з ЄС.

У монографії проаналізовано головні виклики євроінтеграційних процесів України, зокрема, зумовлені турбулентністю сучасного глобального середовища, поширенням процесів цифровізації, появою надзвичайних епідеміологічних загроз (на прикладі пандемії COVID-19), макроекономічною та макрофінансовою вразливістю України, а також посиленням дезінтеграційних тенденцій у розвитку Європейського Союзу через низку невирішених інституційних, соціальних тощо проблем. У монографії авторами наводиться відповідна аргументація щодо необхідності імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом через призму забезпечення їх соціально-економічної конвергенції, що може стати науковим підґрунтям у формуванні вітчизняної зовнішньоекономічної та євроінтеграційної політики.

У 2022 р. Україна офіційно набула статусу кандидата на вступ до ЄС. Статус кандидата відкриває можливість отримання фінансової допомоги у трансформації суспільства, правової системи та економіки на шляху до членства в ЄС, а також триматиме євроінтеграційні реформи країни у пріоритеті. Важливим є те, що покращиться та спроститься доступ до ринку ЄС, і після набуття статусу ця робота може прискоритися, що необхідно бізнесу під час війни.

У колективній монографії увага також сфокусована на розкритті ролі та значущості культурно-ментальних і ціннісних компонент у процесах конвергенції соціально-економічних систем України і держав об'єднаної Європи, а також конвергенції між країнами-членами та країнами-претендентами на вступ до ЄС. При цьому розкрито ефекти впровадження поточної загальноєвропейської політики, спрямованої на забезпечення конвергенції країн-учасниць Євросоюзу.

До переваг наукового видання належить представлене учасниками авторського колективу обґрунтування шляхів подолання дивергенційних тенденцій у довгостроковому співрозвитку України та ЄС, що стосуються соціального розвитку, акумуляції людського капіталу, відновлення сфери зайнятості та національного ринку праці у період після пандемії COVID-19. Крім того, науковцями виокремлено та охарактеризовано макроекономічні, макрофінансові та соціальні чинники впливу на конвергенційно-дивергенційні процеси в умовах глобальних епідеміологічних викликів на прикладі України та Європейського Союзу.

Після 24 лютого 2022 р. фактор воєнної агресії Росії проти України став визначальним для ходу геополітичних процесів у цілому і євроінтеграційних зокрема. Цей фактор надзвичайно посилив глобальну турбулентність, призвів до величезних людських жертв і значних економічних втрат України, спричинив мільйонні потоки українських біженців за кордон. Російська агресія також призвела до серйозних структурних і економічних зрушень в Європейському Союзі, зробила необхідним терміно-

вий перегляд діючої моделі європейської інтеграції, щоб підтримати Україну та пришвидшити її євроінтеграцію. Отже, урахування зазначеного чинника є невід’ємним у майбутніх євроінтеграційних дослідженнях авторів, що стануть закономірним продовженням їх роботи, викладеної у колективній монографії.

І.К. Чукаєва,

д-р екон. наук,

головний науковий співробітник відділу розвитку інфраструктури

ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”,

вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна,

email: irchukaeva@gmail.com,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3663-9848>

I.K. Chukaieva,

Dr. Habil. (Economics),

chief scientific researcher of the department of infrastructure development,

SO “Institute for Economics and Forecasting, National Academy of Sciences of Ukraine”,

26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine,

email: irchukaeva@gmail.com,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3663-9848>